

บทคัดย่อ

178437

งานวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวิถีชีวิตชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดเวียง ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ทำการศึกษา ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น (ศิลปกรรมทางศาสนาและศิลปะพื้นบ้าน) ที่สัมพันธ์อยู่กับวิถีชีวิตในชุมชนวัดเวียง ซึ่งแหล่งศิลปกรรมเหล่านี้ได้แสดงร่องรอยให้เห็นว่า ชุมชนเกษตรกรรมในอดีตได้ใช้วิถีชีวิตร่วมกับศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อเวลาผ่านไปการพัฒนาสังคมให้ทันสมัยได้มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนต่าง ๆ อย่างมากมาย การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการแสดงให้เห็นว่า เมื่อบริบทของชุมชนวัดเวียงเปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์กับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

วิธีการสืบค้นข้อมูลกระทำโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการศึกษาภาคสนามโดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนที่เคยอยู่อาศัยในชุมชนมาแล้วเป็นเวลานาน รวม 60-80 ปี มีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น ชาวนา พ่อค้า ผู้นำชุมชน ครู พระภิกษุ นักประวัติศาสตร์ท้องถิ่น กัญชากริช ฯลฯ โดยสัมภาษณ์ใน 2 เรื่องหลักคือ 1) เรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) เรื่องการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งศิลปกรรมในเชิงศาสนาและศิลปะพื้นบ้านได้เคยเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตชุมชนแห่งนี้ และใช้ศิลปกรรมเหล่านี้ทั้งในทางพัฒนาการทางจิตวิญญาณ และแนวทางในการดำเนินชีวิต ส่วนศิลปะพื้นบ้านก็ได้แสดงลักษณะของการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ ให้เหมาะสมกับบริบทของสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งสองอย่าง ได้เกิดขึ้นร่วมสมัยกับสังคมแบบเกษตรกรรมยังชีพ และในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เพราะศิลปกรรมเหล่านี้ต้องเป็นหนึ่งเดียวกับวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม คือมีเวลาว่างในการประดิษฐ์ และมีการผลิตศิลปกรรมเชิงศาสนาให้เหมาะสมกับสุนทรียะของชุมชน รวมทั้งแสดงลักษณะเป็นสังคมที่พึ่งพาตนเองเป็นหลัก

จากนั้นเมื่อสังคมโลกได้ประดิษฐ์ความรู้ในเชิงวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม โดยเริ่มต้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 18 ทำให้ระบบเงินตราที่มีอิทธิพลเหนืออำนาจของศาสนาและจริยธรรม การพัฒนาสังคมให้ทันสมัยเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างไร้ขีดจำกัดทำให้เกิดแผนพัฒนาโดยอาศัยกลไกทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือชี้วัดความเจริญรุ่งเรือง ประเทศไทยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก จึงได้ทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อ ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา แผนพัฒนาดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบการผลิตแก่ชุมชนในชนบททั่วไปรวมทั้งชุมชนวัดเวียงด้วย ชุมชนวัดเวียงจึงเดินตามแนวทางการพัฒนาสังคมให้ทันสมัย

ในเวลา 40 ปีที่ผ่านมา ทรัพยากรในชุมชนจึงถูกใช้ไปอย่างมากมาชเพื่อแลกกับการสะสมเงินตราใน
สังคมเศรษฐกิจสากล ปัจจุบันชุมชนวัดเวียงไม่สามารถพึ่งทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการดำรงชีวิตได้
อีกต่อไป อาชีพชาวนาซึ่งเป็นพื้นฐานของชุมชนได้ยุติลงเพราะขาดแหล่งน้ำ ถ้าคลองโซฮายที่เคยเป็น
แหล่งน้ำสายหลักก็ตื้นเขิน ระบบชลประทานก็ไม่มีน้ำเพียงพอ วิธีชีวิตชุมชนจึงหันมาพึ่งระบบ
เศรษฐกิจเงินตราแทนการพึ่งพาทุนทางสิ่งแวดล้อม ทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนเป็นการแลกเปลี่ยน
ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนทั้งศิลปกรรมเชิงศาสนาและศิลปะพื้นบ้าน มีบริบทของ
ความเชื่อแตกต่างจากแนวทางของการพัฒนาแบบทุนนิยม เพราะศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมุ่งเน้นการ
พัฒนาทางจิตวิญญาณ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
โดยการพึ่งพาอาศัย เคารพในคุณค่าซึ่งกันและกัน คุณค่าทางสุนทรียะจึงเป็นลักษณะทางนามธรรมที่
ปลูกฝังอยู่ในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ดังนั้นเมื่อบริบทของสังคมเกษตรกรรมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
ไม่ได้เป็นที่พึ่งพิงของชุมชนอีกต่อไป ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงลดคุณค่าความสำคัญจากวิถีชีวิต
ชุมชน เพราะไม่สามารถร่วมสมัยและสร้างมูลค่าเพิ่มร่วมกับสังคมทุนนิยมได้

ABSTRACT

178437

Title: A Change of Relationship between Cultural Arts and a Community 's Way of Life: A Case Study of Wat Wieng Community, Tambon Wieng, Amphoe Chaiya, Surat Thani

This study was made on the change of local cultural arts (this is specifically referred to religious works of art and local arts) which used to have relation to the way of life of people at Wat Wieng community. This place of arts left traces indicating that it was an agricultural community, where its people spent their lives in perfect harmony with the arts and culture in the locality. However, as time passed the developments needed to modernize the community have been making changes to the life of these people. The study thus aimed to reveal the fact that the relationship between the local cultural arts and the community itself changes upon the change of circumstance in the community.

The information was inquired through a study of document and research papers concerned. Field trips together with involvement in observation, in depth interview, as well as small-group gathering were also carried out to gain complete and reliable information. The facts providers were those who had been living in the community for around 60 – 80 years. These people, including such occupation groups as rice farmers, traders, community leaders, school teachers, local historians, and caretakers, were interviewed about these two subjects: 1) the local art and culture, 2) the change of way of life.

Following are the findings:

Art and culture in the locality used to be part of life. Art used to have part in developing their souls and leading the way of life. The local art was marked by the way

they fabricated kinds of tools to contextually suit the locality. The two types of art and culture contemporarily took place within the sustainable agriculture community in the abundantly natural surroundings. This is a normal circumstance because these arts can be harmoniously and uniquely produced only in the agricultural way of life—the condition when the community members can have ample time to create them. What is more, it is natural that these religious artifacts are brought about to esthetically suit the community and so will outstandingly reflect the type of self-supported society.

After the world society had its knowledge of sciences and industries, starting from the Industrial Revolution in Europe in the 18th century, the currency system became more influential than the power of religions and morality. To modernize the society to meet the endless human needs, people have created development plans applying economic mechanism as a standard gauge of prosperity of the society. Thailand, as part of the world's society, started its own National Plan of Economic and Social Development from 1961 on. The schemes have generally changed the structural system of the community production in the rural areas, including the Wat Wieng community. Inevitably, The Wat Wieng community has to follow the paved way to society of modernization all through the past 40 years. The community resource, undoubtedly, has been utilized for the purpose in exchange for the accumulation of wealth and currency in the economic society. Consequently, the Wat Wieng community of the present day cannot rely on its own resource to normally make a living of their own. Rice farming, which used to be a basis for the community economy had been ceased as the lack of water resource. The canals in Chaiya, which used to be the principle water resource of the Amphoe became shallow. Insufficient water is available in the irrigation system of the district. The community members hence have to depend upon the economic currency system in stead of environmental assets. The relationship among the community members principally turns to be the type of economic exchange.

Community's art and culture, both religious and local, convey different beliefs from that of capitalism development. Local art and culture emphasize the development of mind; this in turn helps create relationship between humans and humans as well as humans and environment through the process of interdependency and mutual respect for values of each party. The esthetic value is therefore an abstract characteristic having been fostered in the old time's way of life. When the context of the agricultural society and natural surroundings can no longer be dependable in the community, the art and culture, too, become lessened in their value from the perspective of the present community. Their being unable to survive is probably due to the failure to add them up to any value in the day of capitalism.